

บทความวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพ
คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช*

Factors Affecting the Health Promotion Behaviors of
Professional Nurses in Faculty of Medicine,
Vajira Hospital, Navamindradhiraj University

นนทชา วิมลวัฒนา (Nonthacha Vimonwattana)**

ทิพาพันธุ์ สังฆะพงษ์ (Tipapan Sangkapong)***

รัตนา ปานเรียแสน(Rattana Panriansaen)****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพและศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยชีวสังคม ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อและปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพ คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช กลุ่มตัวอย่างจำนวน 263 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่าพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพ คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$, S.D = 0.43) เมื่อพิจารณาผลรายด้านพบว่าพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ ด้านความรับผิดชอบต่อสุขภาพ และด้านการมีสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D = 0.68) และ ($\bar{X} = 3.45$, S.D = 0.48) ตามลำดับ แต่ด้านการบริโภคอาหาร ด้านจัดการความเครียดและการเจริญทางจิตวิญญาณ รวมถึงด้านการออกกำลังกายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$, S.D = 0.60) ($\bar{X} = 3.02$, S.D = 0.60) และ ($\bar{X} = 2.48$, S.D = 0.93)

* วิทยานิพนธ์หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการบริการสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

** พยาบาลวิชาชีพ คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

*** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการจัดการบริการสุขภาพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

**** อาจารย์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพและความงาม วิทยาลัยสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ตามลำดับ ปัจจัยชีวสังคมและปัจจัยนำไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ ในขณะที่ปัจจัยเอื้อและปัจจัยเสริมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพ คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ พยาบาลวิชาชีพ วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

Abstract

This descriptive research aimed to study health promotion behaviors and the relationship among bio-social factors, predisposing factors, enabling factors, reinforcing factors and health promotion behaviors of professional nurses in Medicine Vajira Hospital, Navamindradhiraj University. The simple random technique was applied to calculate the sample size, were 263 persons. The data were collected by questionnaires. The statistics were used for data analysis, were percentage, mean, standard deviation and Pearson correlation coefficient. Health promotion behaviors of professional nurses in Medicine Vajira Hospital were the medium level at mean=3.19. Considering in each aspect of health promotion was found that health responsibility and individual relationship were the high level at mean = 3.70 and 3.45, respectively. However, the food consumption, the stress management and spiritual growth including the exercises were the medium level at mean 3.16, 3.02 and 2.48, respectively. Bio-social factors and predisposing factors were not correlated with health promoting behaviors while enabling factors and reinforcing factors were significantly correlated with health promoting behaviors of professional nurses at $p = .01$.

Keywords: Health promotion behavior, Professional nurses, Vajira Hospital, Navamindradhiraj University

บทนำ

พยาบาลเป็นทีมบุคคลากรสุขภาพที่สำคัญในโรงพยาบาลทำหน้าที่ให้การพยาบาล ซึ่งเป็นการกระทำต่อมนุษย์ในการดูแลช่วยเหลือ เมื่อเจ็บป่วย การฟื้นฟูสุขภาพ การป้องกันโรคและการสร้างเสริมสุขภาพ (สภาการพยาบาล, 2557) แนวทางของสภาการพยาบาลทั้งระดับนานาชาติและของประเทศไทยระบุว่าการสร้างเสริมสุขภาพเป็นมิติหนึ่งในสมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลและการจัดการ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบัน พยาบาลมีส่วนร่วมผลักดันให้เกิดความตื่นตัวในการสร้างเสริมสุขภาพประชาชนทำให้ต้องปรับบทบาทหน้าที่ให้บริการเชิงรุกมากขึ้นมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพและจัดทำสื่อต่างๆเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ รวมทั้งให้คำปรึกษาแก่ผู้ร่วมงาน ดังนั้น พยาบาลจำเป็นต้องมีความพร้อมด้านสุขภาพอย่างมาก แต่สถานการณ์ที่เป็นอยู่จริงนั้นพยาบาลวิชาชีพต้องรับผิดชอบงานเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน เนื่องจากมีการปฏิบัติงานเป็นผลัด โดยเฉพาะการอยู่เวรกลางคืนซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงที่กระทบต่อการนอนหลับพักผ่อน ทำให้เกิดการอ่อนล้าเหน็ดเหนื่อย มีความเสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพ ดังผลการวิจัยกับกลุ่มพยาบาลวิชาชีพในประเทศไทย พบว่าพยาบาลวิชาชีพมีการเจ็บป่วยด้วยโรคกล้ามเนื้อกระดูกหรือข้อ โรคไขมันในเลือดสูง โรคความดันโลหิตสูง และ โรคไวรัสตับอักเสบ ตามลำดับ (เพชรสุนีย์ ทั้งเจริญกุล, กฤษดา แสงวดี, ดวงทิพย์ ธีระวิทย์ และวิโรจน์ ตั้งเจริญเสถียร, 2558)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าพยาบาลต้องเผชิญปัญหาด้านสุขภาพจากหน้าที่การงานซึ่งมีผลวิจัยยืนยันว่า แม้พยาบาลมีการใส่ใจต่อการตรวจสุขภาพ แต่ยังคงพบว่ากลุ่มพยาบาลประจำการมีปัญหาเกี่ยวกับการนอนและมีภาวะตึงเครียดในงานเป็นสัดส่วนมากกว่ากลุ่มพยาบาลที่ไม่ใช่พยาบาลประจำการ (เพชรสุนีย์ ทั้งเจริญกุล และคณะ, 2558) เนื่องจากพยาบาลรับภาระงานที่หนักปฏิบัติงานเป็นผลัดตลอด 24 ชั่วโมง ต้องเผชิญกับความเร่งรีบ จึงเกิดความเครียดได้ตลอดเวลา และมีปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพด้านต่างๆ เช่น การติดเชื้อโรค การบาดเจ็บจากงานการพยาบาลเนื่องจากการช่วยเหลือผู้ป่วย เช่น การยกผู้ป่วย เป็นต้น ภาวะต่างๆ นี้ส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพของพยาบาลอย่างมาก อย่างไรก็ตาม พยาบาลบางส่วนยังคงทุ่มเททำงานด้วยใจรักในวิชาชีพ แต่บางส่วนที่ลาออกไปทำงานด้านอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับบทความในวารสารสภาการพยาบาลระบุว่า แนวโน้มภาวะการขาดแคลนพยาบาลจะรุนแรงมากขึ้นทั้งในด้านปริมาณกำลังคนและทักษะที่จำเป็น (กฤษดา แสงวดี, 2553) ปัญหานี้เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการให้บริการสุขภาพที่ครอบคลุมแก่ประชาชน ซึ่งปัญหาการขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพนี้มีสาเหตุที่สำคัญคือ ประชาชนมีความต้องการด้านสุขภาพเพิ่มสูงขึ้นผนวกกับข้อจำกัดการจ้างงานและไม่สามารถรักษากำลังคนพยาบาลไว้ในระบบบริการสุขภาพได้

คณะแพทยศาสตร์ วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราชเป็นโรงพยาบาล

ระดับตติยภูมิมีความตระหนักถึงความสำคัญของการรักษากำลังคนของพยาบาลวิชาชีพถือเป็นเรื่องที่ต้องรับผิดชอบดูแล จึงให้ความสำคัญต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพ การวิจัยครั้งนี้มีพยาบาลวิชาชีพ คณะแพทยศาสตร์ วชิรพยาบาลเป็นกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีพยาบาลจำนวน 944 คน จากกรอบอัตรากำลัง 1,024 คน (ข้อมูล วันที่ 14 กรกฎาคม 2554) มีฐานะเป็นโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยในกำกับกรุงเทพมหานคร ที่ถ่ายโอนจากโรงพยาบาลของรัฐบาล (ฝ่ายการพยาบาล, 2556) ส่งผลทำให้เกิดปัญหาการขาดอัตราากำลังพยาบาลที่ทำงานอยู่ต้องรับภาระเพิ่มขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาด้านสุขภาพ ดังผลการตรวจสุขภาพประจำปี พบว่ามีพยาบาลที่ได้รับการตรวจสุขภาพทั้งหมด 1,072 ราย คิดเป็นร้อยละ 72 ที่สุขภาพไม่ดี ซึ่งสิ่งผิดปกติที่พบมากที่สุด ได้แก่ ดัชนีมวลกาย ($BMI > 23$) ผลตรวจนับเม็ดเลือดผิดปกติ ไขมันในเลือดสูง และผลตรวจปัสสาวะผิดปกติ ตามลำดับ มีเพียงร้อยละ 28 ที่สุขภาพดี (ฝ่ายการพยาบาล, 2553) อีกทั้งผลวิจัยระบุว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาลโดยรวมอยู่ระดับปานกลาง การทำงานหนักและมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ไม่ดีจะส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพ และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพในอนาคตได้ (ศิรินา เมืองแสน, 2555)

จากที่กล่าวมา เห็นได้ว่าการส่งเสริมสุขภาพพยาบาลวิชาชีพเป็นสิ่งจำเป็น เพราะพยาบาลที่มีสุขภาพดีย่อมจะให้บริการแก่ผู้รับบริการได้อย่างเต็มที่ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพ คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการวางแผนกำลังคน การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพให้พยาบาลมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ถูกต้องและเหมาะสมอันจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี

จากแนวคิด PRECEDE Framework (Green, & Kreuter, 1991) เชื่อว่า พฤติกรรมสุขภาพของบุคคลมีสาเหตุจากปัจจัยหลายปัจจัย และต้องวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมก่อน จึงจะดำเนินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งงานวิจัยนี้สนใจศึกษาพฤติกรรมสุขภาพ 5 มิติ ได้แก่ การรับผิดชอบต่อสุขภาพ การออกกำลังกาย การบริโภคอาหาร ด้านการจัดการความเครียดและการพัฒนาทางจิตวิญญาณและด้านการมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล พร้อมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่ ปัจจัยชีวสังคมหรือคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยนำซึ่งเป็นพื้นฐานภายในและก่อให้เกิดแรงจูงใจของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ปัจจัยเอื้อหรือสิ่งที่เอื้ออำนวยให้เกิดพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ และปัจจัยเสริมหรือ สิ่งที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อและการปฏิบัติ พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพ คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยชีวสังคม ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อและปัจจัยเสริม กับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพ คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยชีวสังคม ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพ คณะแพทยศาสตร์ วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

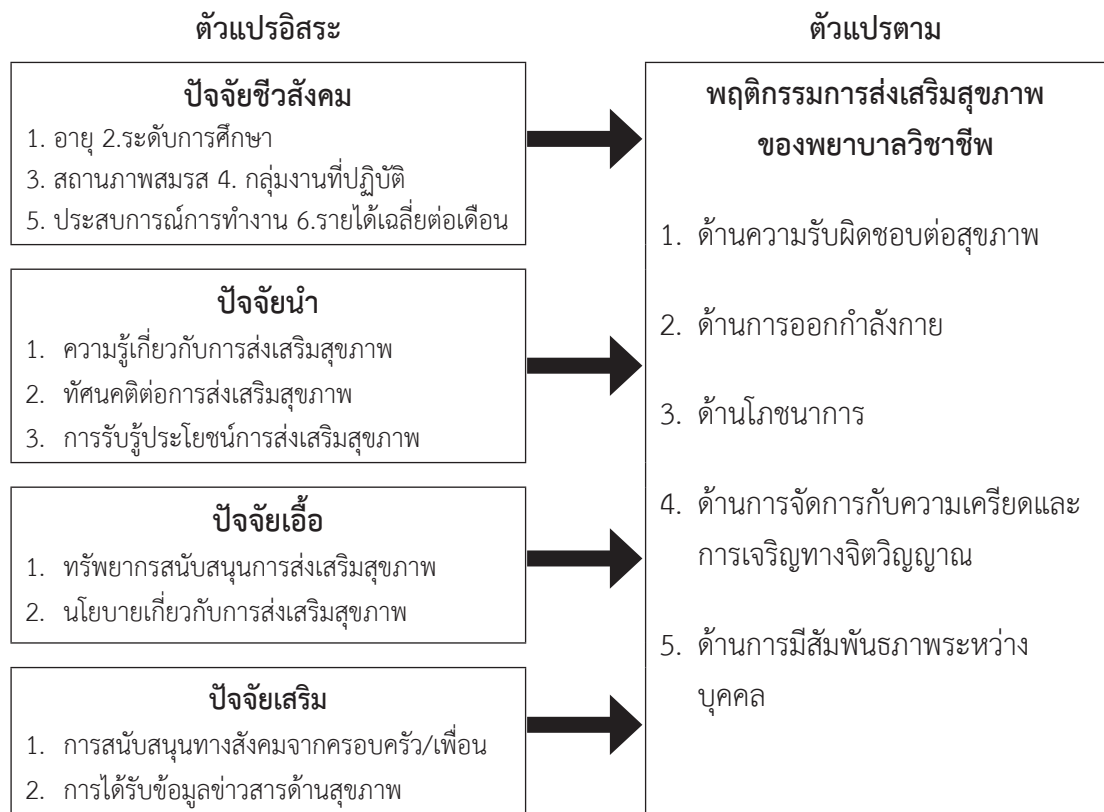
กรอบแนวคิด

งานวิจัยนี้ใช้แนวคิด PRECEDE Framework (Green, & Kreuter, 1991) ย่อมาจาก Predisposing, Reinforcing and Enabling Causes in Educational Diagnosis and Evaluation ซึ่งหมายถึงกระบวนการใช้ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อและปัจจัยเสริมมาวินิจฉัยการมีสุขภาพดี จากนั้นจึงดำเนินงาน

สุขศึกษาเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพแบบสหปัจจัย (multiple causality assumption) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามหลักการที่ว่า พฤติกรรมสุขภาพของบุคคลมีสาเหตุจากปัจจัยหลายปัจจัย การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดตัวแปรตามได้แก่ พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง กิจกรรมที่พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดสุขภาพที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ จำแนกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบต่อสุขภาพ ด้านการออกกำลังกาย ด้านการบริโภคอาหาร ด้านการจัดการความเครียดและการเจริญทางจิตวิญญาณ และด้านการมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

ปัจจัยที่นำมาทดสอบความสัมพันธ์ได้แก่

- 1) ปัจจัยชีวสังคม คือคุณลักษณะส่วนบุคคล
- 2) ปัจจัยนำ คือ สิ่งที่เป็นพื้นฐานอยู่ภายในและก่อให้เกิดแรงจูงใจของพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทศนคติ และการรับรู้ประโยชน์ของการส่งเสริมสุขภาพ
- 3) ปัจจัยเอื้อ คือ สิ่งที่เอื้ออำนวยให้พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพเปลี่ยนแปลง และ
- 4) ปัจจัยเสริม คือสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพจากปัจจัยดังกล่าวผู้วิจัยพัฒนารอบแนวคิดวิจัยดังนี้

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

พยาบาลวิชาชีพ มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป ที่ปฏิบัติงานในคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช จำนวน 768 คน

(ฝ่ายการพยาบาล, 2556) ขนาดตัวอย่างคำนวณด้วยสูตรยามาเน่ กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ที่ระดับ 0.05 (Yamane, 1973) การเลือกตัวอย่างใช้การสุ่มตัวอย่างวิธีแบ่งชั้น (stratified random sampling) ตามสัดส่วนพยาบาลวิชาชีพ 5 กลุ่มงาน จากนั้นคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random Sampling) กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มงาน รวม 263 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มงาน

กลุ่มงาน	ประชากร (คน)	ร้อยละ	กลุ่มตัวอย่าง(คน)
งานการพยาบาลสูติ-นรีเวชกรรม	107	13.93	37
งานการพยาบาลศัลยกรรม	341	44.40	117
งานการพยาบาลอายุรกรรม	204	26.56	70
งานการพยาบาลกุมารเวชกรรม	80	10.42	27
งานการพยาบาลผู้ป่วยนอกและอุบัติเหตุ	36	4.69	12
รวม	768	100	263

เครื่องมือวิจัย

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นบนพื้นฐานของทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (นันทวรรณ เมฆา, 2550; เอมอร์ โพธิ์ประสิทธิ์, 2548) เป็นแบบวัดที่มีมาตรวัดระดับช่วง ผ่านผู้เชี่ยวชาญประเมินความเที่ยงตรง (face validity) 3 ท่าน ได้แก่ 1) หัวหน้าสาขาการพยาบาลออร์โธปิดิกส์ โส ตอ นาสิก จักขุ 2) อาจารย์พยาบาลและ 3) หัวหน้าห้องผ่าตัดออร์โธปิดิกส์ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Congruency) เท่ากับ 0.81 ทดลองใช้ เครื่องมือ (try out) กับพยาบาลวิชาชีพที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน ค่าความเชื่อมั่นค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 แบบสอบถามประกอบไปด้วย

1. ปัจจัยชีวสังคม 6 ข้อ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส กลุ่มงานที่ปฏิบัติงานอยู่ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน คำถามเป็นแบบเลือกตอบและเติมคำลงในช่องว่าง

2. ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ 12 ข้อ ทักษะคิดต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ 12 ข้อ และการรับรู้ประโยชน์การส่งเสริมสุขภาพ 12 ข้อ มีเกณฑ์ให้คะแนน 5 ระดับ

3. ปัจจัยเอื้อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพ ด้านการมีนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและด้านการมีทรัพยากรสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ 12 ข้อ

4. ปัจจัยเสริมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพ ด้านการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและเพื่อนร่วมงาน และด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารสุขภาพ 12 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ

5. พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพเกี่ยวกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพ 5 ด้าน 22 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในคนจากคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาลแล้ว จึงเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ด้วยการขอความร่วมมือกับกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์การวิจัย การเก็บความลับของข้อมูล การนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมที่ไม่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลถึงตัวบุคคลได้ ทั้งนี้เก็บข้อมูลกับเฉพาะผู้ที่ให้ว่ายินยอมเท่านั้น อีกทั้งผู้ยินยอมสามารถถอนตัวจากการวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลกระทบใดๆ สามารถเก็บข้อมูลได้ตามที่วางแผนไว้ 263 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงหลักจริยธรรมในการวิจัยและสิทธิส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือเป็นผู้ร่วมวิจัย โดยนำเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์พร้อมแบบสอบถามต่อ คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน (เลขที่ใบอนุญาตโครงการวิจัย COA 16/2558) หลังจากผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในคนเรียบร้อยแล้ว จึงเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson correlation coefficient) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS version 22

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยชีวสังคมของพยาบาลวิชาชีพ คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล 263 คนมีอายุเฉลี่ย 36 ปี มีประสบการณ์ปฏิบัติงานเฉลี่ย 13.32 ปี มีประสบการณ์ปฏิบัติงานน้อยที่สุด 1 ปีและมากที่สุด 37 ปี ส่วนใหญ่จบระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 86.30 สถานภาพโสด ร้อยละ 69.60 ปฏิบัติงานที่กลุ่มงานศัลยกรรม ร้อยละ 44.50 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 39.20

2. พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ พบว่า พยาบาลวิชาชีพ คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มีพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$, $S.D = 0.43$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพด้านความรับผิดชอบต่อสุขภาพ และด้านการมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลอยู่ระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ ที่เหลือนั้นอยู่ระดับปานกลาง ปรากฏรายละเอียด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพ

พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ	$\bar{x}$	S.D	ระดับ
ด้านความรับผิดชอบต่อสุขภาพ	3.70	0.68	มาก
ด้านการออกกำลังกาย	2.48	0.93	ปานกลาง
ด้านการบริโภคอาหาร	3.16	0.60	ปานกลาง
ด้านจัดการความเครียดและการเจริญทางจิตวิญญาณ	3.02	0.60	ปานกลาง
ด้านการมีสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล	3.45	0.48	มาก
พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพโดยรวม	3.19	0.43	ปานกลาง

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัย ชีวสังคม ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมกับ พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพ โดยการทดสอบสมมติฐานวิจัย ปรากฏรายละเอียด ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยชีวสังคม ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพ คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล

ตัวแปร		Pearson Correlation	P-value
ปัจจัยชีวสังคม	อายุ	.096	.119
	ประสบการณ์การทำงาน	.075	.227
ปัจจัยนำ	ความรู้	.048	.439
	ทัศนคติ	.204**	.001
	การรับรู้ประโยชน์	.256**	.000
ปัจจัยเอื้อ	การมีทรัพยากรสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ	.358**	.000
	การมีนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ	.286**	.000
ปัจจัยเสริม	การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพผ่านสื่อ	.358**	.000
	การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว/เพื่อนร่วมงาน	.286**	.000

*p<.05, **p<.01

จากตารางที่ 3 แสดงผลการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยชีวสังคม ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพ คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล รายตัวแปรดังนี้

ปัจจัยชีวสังคม ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพ เนื่องจากตัวแปรอายุและตัวแปรประสบการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ ระดับต่ำ ($r = .096$, $r = .075$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นปฏิเสธสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้

ปัจจัยนำ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ ของพยาบาลวิชาชีพ ผลพบว่า ตัวแปรความรู้มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ ($r = .048$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ตัวแปรทัศนคติและ ตัวแปรการรับรู้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ระดับค่อนข้างต่ำ ($r = .204$, $r = .256$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นปฏิเสธสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้

ปัจจัยเอื้อ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพ เพราะตัวแปรการมีทรัพยากรสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ และตัวแปรนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันระดับค่อนข้างต่ำ และระดับต่ำ ($r = .358$, $r = .286$) ดังนั้นยอมรับสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้

ปัจจัยเสริม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพ เพราะตัวแปรการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพผ่านสื่อ และตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และเพื่อนร่วมงาน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ ของพยาบาลวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ระดับค่อนข้างต่ำ ($r = .358$, $r = .286$) ดังนั้น ยอมรับสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้

การอภิปรายผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ พยาบาลวิชาชีพ คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มีพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพพระดันดับปานกลาง โดยมีพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพด้านความรับผิดชอบต่อสุขภาพ และด้านการมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลอยู่ระดับมาก สำหรับด้านการบริโภคอาหาร ด้านจัดการความเครียดและการเจริญทางจิตวิญญาณ และด้านการออกกำลังกายอยู่ระดับปานกลาง ผลการศึกษามีความสอดคล้องกับ วิลาวรรณ สมทน (2557) ที่พบว่า บุคลากรทางการพยาบาล โรงพยาบาลหลังสวน จังหวัดชุมพรมีพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพร้อยละ 69.60 อยู่ระดับปานกลาง การบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ ร้อยละ 65.20 อยู่ระดับปานกลาง การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ร้อยละ 71.50 ควรปรับปรุง การบริหารจัดการความเครียดร้อยละ 45.60 ควรปรับปรุง แต่ด้วยงานวิจัยสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพพยาบาลมีไม่มาก ผู้วิจัยจึงอ้างอิงถึงงานวิจัยของวิชาชีพ

ข้างเคียงในงานสาธารณสุข ซึ่งพบว่านักศึกษา ภายภาพบำบัด มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีพฤติกรรม การสร้างเสริมสุขภาพโดยรวมอยู่ระดับปานกลาง (ธนากร ธนวัฒน์, 2552) โดยมีสัมพันธภาพ ระหว่างบุคคลอยู่ระดับดีที่สุด แต่กิจกรรมทางกาย อยู่ระดับต่ำสุด สอดคล้องกันกับผลการศึกษา ของศิวัพร ทองสุข, พรรณวดี พุฒวัฒนะ และ พิศสมัย อรทัย (2555) พบว่าพฤติกรรมสร้างเสริม สุขภาพของนักศึกษาพยาบาลรามธิบดี อยู่ระดับ ปานกลาง อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ของอาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลเครือข่าย ภาคกลาง กระทรวงสาธารณสุขโดยรวมอยู่ระดับ ดี (ปริญทร์ ศรีศศลักษณ์, 2557)

2. ปัจจัยชีวสังคม ไม่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพ คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าพฤติกรรมการ ส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับอายุหรือประสบการณ์การทำงาน ผลการศึกษา สอดคล้องกับปริญทร์ ศรีศศลักษณ์ (2557) พบว่า อายุ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ของอาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลเครือข่าย ภาคกลาง กระทรวงสาธารณสุข อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาของ เกศศิริ วงษ์คงคำและปิยะธิดา นาคะเกษียร (2559) มีความขัดแย้งกับผลวิจัย ครั้งนี้ที่พบว่า ตัวแปรอายุ การฝึกอบรมระยะสั้น ประสบการณ์ปฏิบัติงานในบทบาทพยาบาลวิชาชีพ และตำแหน่งงาน เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ ระดับสมรรถนะด้านการสร้างเสริมสุขภาพของ พยาบาลวิชาชีพในเขตพื้นที่ภาคกลางอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ปัจจัยนำ ไม่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพ คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล ตัวแปรความรู้ ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 แต่ตัวแปรทัศนคติและตัวแปรการรับรู้ ประโยชน์นั้นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการ ส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพฯ อย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าพฤติกรรมการ ส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพฯ จะเพิ่มขึ้น หากมีปัจจัยนำ ได้แก่ ทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ และการรับรู้ประโยชน์ของการส่งเสริมสุขภาพ เพิ่มขึ้น โดยผลสอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่า (เรวดี กุศลกุล, 2549) ปัจจัยนำ ได้แก่ ทัศนคติ และการรับรู้ประโยชน์ของการส่งเสริมสุขภาพ สัมพันธ์กับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของ พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แต่ความรู้เกี่ยวกับการ ส่งเสริมสุขภาพไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการ ส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพ คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล อาจเป็นเพราะ พยาบาลวิชาชีพมีความรู้ด้านสุขภาพอยู่แล้ว แต่ไม่ตระหนักในเรื่องดูแลสุขภาพตัวเอง จาก ประสบการณ์ของผู้วิจัยที่ทำงานเป็นพยาบาล วิชาชีพที่ปฏิบัติงานในห้องผ่าตัด พบว่าพยาบาล ที่เริ่มมีปัญหาสุขภาพในเรื่องของปวดหลัง อ่อนล้า ไม่เกรน ทุกท่านรับรู้ถึงประโยชน์ของการส่งเสริม สุขภาพแต่ไม่ตระหนักในการดูแลตัวเอง โดยให้ เหตุผลต่างๆ ดังนี้ มีภาระงานมากจน ทำไม่ทัน มีเวรมากเมื่อได้หยุดมักจะนอนเพราะรู้สึกเหนื่อยล้า อยากพักผ่อนมากกว่า บางครั้งก็รู้สึกขี้เกียจและ มีภาระครอบครัวด้วยจึงทำให้ไม่มีเวลา

นอกจากนี้ยังมีผลการศึกษา ปัจจัยนำประเด็นการรับรู้ที่สอดคล้องกับผลศึกษาครั้งนี้ว่าการรับรู้ความสามารถของตนต่อการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ และการรับรู้อุปสรรคการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ของอาจารย์พยาบาลวิทยาลัยพยาบาลเครือข่ายภาคกลาง กระทรวงสาธารณสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ปริญทร์ ศรีศัลักษณ์, 2557)

4. ปัจจัยเอื้อ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพฯ คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล โดยความสัมพันธ์ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรม การส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพฯ จะเพิ่มสูงขึ้นบ้าง หากมีปัจจัยเอื้อสนับสนุน คือ การจัดทรัพยากรสนับสนุนและการมีนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับผลการศึกษาพบว่าปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การมีนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพสัมพันธ์กับพฤติกรรม การส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลหัวเฉียว (วนิดา มกรกิจวิบูลย์, 2549) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อย่างไรก็ตาม ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิลาวรรณ สมตน (2557) ที่พบว่า ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพจากองค์กร นั้น ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของบุคลากรทางการพยาบาล โรงพยาบาลหลังสวน จังหวัดชุมพร

5. ปัจจัยเสริม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพฯ คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล โดยความสัมพันธ์ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แนวโน้มพฤติกรรม การส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพฯ จะเพิ่มสูงขึ้นบ้าง หากหน่วยงานมีปัจจัยเสริมสนับสนุน ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพผ่านสื่อ และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและเพื่อนร่วมงาน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัย ที่พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการ สร้างเสริมสุขภาพจากสื่อต่างๆ และการได้รับ คำแนะนำจากบุคคล เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพลูกจ้างที่ปฏิบัติงาน ในโรงพยาบาลจิตเวช ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 (อุดม สารีมูล, 2550) การสนับสนุนจากบุคคลใกล้ชิดนั้นเป็นปัจจัยเสริม ที่สัมพันธ์กับพฤติกรรม การสร้างเสริมสุขภาพของ บุคลากรทางการพยาบาล โรงพยาบาลหลังสวน จังหวัดชุมพร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (วิลาวรรณ สมตน, 2557)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หากนำผลวิจัยไปใช้ใน กลุ่มเป้าหมายอื่น หรือช่วงระยะเวลาอื่นควรคำนึงถึง สภาพแวดล้อมที่อาจเปลี่ยนแปลงไป เช่น นโยบายของภาครัฐหรือหน่วยงาน บริบทของสุขภาพพยาบาลวิชาชีพ เป็นต้น

1.2 ควรกำหนดให้พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพนั้นเป็นหนึ่งยุทธศาสตร์ในการบริหาร งานด้านบุคลากรวิชาชีพพยาบาล และควรส่งเสริมให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร ด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพให้มีความครอบคลุมทั้งด้านนโยบาย ด้านการศึกษา และด้านการวิจัย แก่พยาบาลวิชาชีพ

1.3 ควรมุ่งเน้นสร้างทัศนคติและสร้างการตระหนักรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของการส่งเสริมสุขภาพ โดยเฉพาะด้านการบริโภคอาหาร ด้านจัดการความเครียด การเจริญทางจิตวิญญาณ และด้านการออกกำลังกาย และควรจัดปัจจัยเอื้อสนับสนุน เช่น สถานที่ออกกำลังกายสถานที่จัดเตรียมอาหารอย่างถูกสุขลักษณะ การจัดกิจกรรมสนับสนุนเสริมสุขภาพจิตใจและลดภาวะความตึงเครียดจากการทำงาน

1.4 ควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพอย่างเป็นรูปธรรม และมีการสื่อสารให้อย่างทั่วถึง ควรเร่งกำหนดกลยุทธ์การส่งเสริมสุขภาพในลักษณะของการจัดอบรมระยะสั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการบริโภคอาหาร ด้านจัดการความเครียด และด้านการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่องจริงจัง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรที่จะศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆ ที่อาจส่งผลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพ ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ รวมทั้งการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบ โดยควรขยายขอบเขตกลุ่มตัวอย่างไปยังพยาบาลวิชาชีพ หรือบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลภาครัฐ เอกชน และสังกัดมหาวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

- กฤษดา แสงดี. (2553). สารสุขภาพ. *วารสารกระทรวงสาธารณสุข*, 2(53), 11-15.
- เกศศิริ วงษ์คงคำและปิยะธิดา นาคะเกษียร. (2559) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะด้านการสร้างเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพในเขตพื้นที่ภาคกลาง. *วารสารพยาบาลศาสตร์*, 34(2), 102-116.
- คำนิง จันทรเหมือน. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพตามนโยบาย 6 อ. ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดพัทลุง (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- ชนากร ธนวัฒน์. (2552). พฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของนักศึกษาคณะกายภาพบำบัดมหาวิทยาลัยขอนแก่น. *วารสารเทคนิคการแพทย์และกายภาพบำบัด*, 20(3), 268-276.
- ปริญทร์ ศรีศัลลักษณ์. (2557). ปัจจัยที่อิทธิพลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาจารย์พยาบาลวิทยาลัยพยาบาลเครือข่ายภาคกลาง กระทรวงสาธารณสุข (วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยคริสเตียน, นครปฐม.
- นันทวรรณ เมฆา. (2550). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของบุคลากรในสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ นนทบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตร มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ฝ่ายการพยาบาล คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล (2553). รายงานผลการตรวจสุขภาพข้าราชการและลูกจ้าง ปี 2553. คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช.
- ฝ่ายการพยาบาล คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล. (2556). แผนปฏิบัติการประจำปี 2556. คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช.
- เพชรสนีย์ ทั้งเจริญกุล, กฤษดา แสงดี, ดวงทิพย์ ธีระวิทย์ และวิโรจน์ ตั้งเจริญเสถียร. (2558). ปัญหาสุขภาพและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพในประเทศไทย. *วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข*, 9(1), 49-60.
- เรวดี กุศลกุล. (2549). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- วิลาวรรณ สมตน. (2557). พฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของบุคลากรทางการพยาบาล โรงพยาบาลหลังสวน จังหวัดชุมพร. *วารสารวิชาการแพทย์เขต 11*, 8(1), 37-47.

- ศิรินา เมืองแสน. (2555). *คุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพคณะแพทยศาสตร์ วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- ศิวาพร ทองสุข, พรณวดี พุฒินะและ พิศสมัย อรทัย. (2555). พฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของ นักศึกษาพยาบาลรามธิบดี. *รามธิบดีพยาบาลสาร*, 18(2), 178-189.
- สภาการพยาบาล. (2557). *พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์*. สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2557 จาก http://www.tnc.or.th/files/2010/06/act_of_parliament-211/_16892.pdf.
- อุดม สารีมูล. (2550). *ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของลูกจ้างโรงพยาบาลจิตเวช ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- เอมอร โพธิ์ประสิทธิ์. (2548). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของบุคลากร โรงพยาบาลบางแพ (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- Green L. and Kreuter M. (1991). *Health promotion planning: An educational and environmental approach*. (2nd ed.). Mountain View, CA: Mayfield Publishing Company.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row Publication.
-